

USTAWA

z dnia 14 lipca 1961 r.

o gospodarce terenami w miastach i osiedlach.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Ustawa niniejsza normuje gospodarkę terenami:

- 1) położonymi w granicach administracyjnych miast i osiedli oraz
- 2) położonymi poza granicami administracyjnymi miast i osiedli terenami państwowymi, które jako włączone do planu zagospodarowania przestrzennego miasta (osiedla) przekazane zostały dla realizacji zadań jego gospodarki.

2. Użyte w niniejszej ustawie określenie „tereny państwowe” oznacza tereny stanowiące własność Państwa położone na obszarach określonych w ust. 1.

Art. 2. 1. Gospodarka terenami państwowymi należy do rad narodowych i ich prezydium; gospodarka ta jest wykonywana przez właściwe do spraw gospodarki komunalnej i mieszkaniowej organy prezydium miejskiej rady narodowej (rady narodowej osiedla).

2. Decyzje dotyczące terenów państwowych, położonych poza granicami miast i osiedli (art. 1 ust. 1 pkt 2), wydaje właściwy do spraw gospodarki komunalnej i mieszkaniowej organ prezydium powiatowej rady narodowej na wniosek organu do spraw gospodarki komunalnej i mieszkaniowej prezydium rady narodowej, do której planów zagospodarowania przestrzennego tereny te zostały włączone. Decyzję wydaje się po zasięgnięciu opinii biura prezydium właściwej gromadzkiej rady narodowej.

Art. 3. 1. Tereny państwowe mogą być przekazywane jednostkom państwowym i organizacjom społecznym w użytkowanie, innym zaś osobom prawnym i osobom fizycznym w wieczyste użytkowanie.

2. Organizacjami społecznymi w rozumieniu niniejszej ustawy są organizacje polityczne, związki zawodowe i organizacje spółdzielcze, prócz spółdzielni budownictwa mieszkaniowego i rolniczych spółdzielni produkcyjnych. Użytkowanie terenów przekazywanych organizacjom społecznym jest odpłatne.

3. Przekazywanie terenów spółdzielniom budownictwa mieszkaniowego i rolniczym spółdzielniom produkcyjnym normują odrębne przepisy.

Art. 4. 1. Przewidziane w art. 3 przekazywanie terenów państwowych w użytkowanie lub w wieczyste użytkowanie jest dopuszczalne, jeżeli jest zgodne z celami ustalonymi w planie zagospodarowania przestrzennego, a w razie jego braku — z wstępnie ustalonymi założeniami tego planu.

2. Przekazywanie w użytkowanie lub w wieczyste użytkowanie terenów w portach morskich i w morskim nadbrzeżnym pasie technicznym wymaga porozumienia z właściwym organem państwowej administracji morskiej.

3. Przekazywanie w użytkowanie lub w wieczyste użytkowanie terenów na obszarach górniczych wymaga porozumienia z właściwym okręgowym urzędem górniczym.

Art. 5. Użytkowanie terenu państwowego przez jednostkę państwową lub organizację społeczną uprawnia do korzystania z terenu z wyłączeniem innych osób — zgodnie z jego przeznaczeniem w planie zagospodarowania przestrzennego.

Art. 6. Wieczyste użytkowanie terenu państwowego uprawnia do korzystania z niego z wyłączeniem innych osób oraz do rozporządzania nim w granicach ustawy.

Art. 7. Nie można nabyć własności terenu państwowego w drodze zasiedzenia.

Art. 8. Jeżeli ustanowienie wieczystego użytkowania terenu państwowego nie jest dopuszczalne (art. 4), teren taki może być wdzierżawiony, chyba że wdzierżawienie utrud-

niałoby realizację planu zagospodarowania przestrzennego lub wstępnie ustalonych założeń tego planu.

Art. 9. Stawki czynszu dzierżawnego w przypadkach, o których mowa w art. 8, ustala prezydium powiatowej (miejskiej miasta stanowiącego powiat lub wyłączonego z województwa) rady narodowej według wytycznych Rady Ministrów. Rada Ministrów może również wydać wytyczne dla ustalenia przez prezydium powiatowych (miejskich) rad narodowych wiążących stawek czynszu przy wydzierżawianiu terenów nie stanowiących własności Państwa.

Rozdział 2.

Przekazywanie terenów państwowych w użytkowanie.

Art. 10. 1. Przekazywanie terenów państwowych jednostkom państwowym i organizacjom społecznym w użytkowanie następuje w drodze decyzji właściwego do spraw gospodarki komunalnej i mieszkaniowej organu prezydium powiatowej (miejskiej miasta stanowiącego powiat lub wyłączonego z województwa) rady narodowej wydanej na wniosek jednostki ubiegającej się o przekazanie terenu; decyzja powinna zawierać określenie czasu i warunków użytkowania.

2. Miejska rada narodowa miasta wyłączonego z województwa może przekazać dzielnicowym radom narodowym uprawnienia dotyczące przekazywania jednostkom państwowym i organizacjom społecznym terenów (ust. 1) nie mających znaczenia ogólnomiejskiego.

3. Wydanie decyzji o przekazaniu terenów państwowych będących w zarządzie organów do spraw gospodarki komunalnej i mieszkaniowej prezydentów rad narodowych osiedli oraz miast nie stanowiących powiatów miejskich następuje po wysłuchaniu opinii tych organów.

4. Przekazanie terenu państwowego między jednostkami państwowymi bez zmiany sposobu użytkowania nie wymaga decyzji przewidzianej w ust. 1. Przekazywanie takich terenów normują odrębne przepisy; o przekazaniu terenu na podstawie tych przepisów jednostka przekazująca teren jest obowiązana zawiadomić organ do spraw gospodarki komunalnej i mieszkaniowej prezydium właściwej rady narodowej (art. 2 ust. 1).

Art. 11. 1. W przypadku takich zmian w planie zagospodarowania przestrzennego (wstępnie ustalonych założeń tego planu), które nie pozwalają na dalsze użytkowanie terenu (części terenu) przez daną jednostkę, albo gdy teren lub jego część stał się dla tej jednostki zbędny, organ gospodarki komunalnej i mieszkaniowej prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej w przypadkach przewidzianych w art. 10 ust. 2) rady narodowej wydaje decyzję o wygaśnięciu służącego tej jednostce prawa użytkowania terenu lub jego części. Do czasu wydania decyzji jednostka użytkująca korzysta nadal z prawa użytkowania terenu.

2. Jeżeli teren znajduje się w użytkowaniu Sił Zbrojnych decyzję o wygaśnięciu prawa użytkowania wydaje Minister Gospodarki Komunalnej w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

3. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady i tryb przekazywania terenów państwowych w użytkowanie jednostkom państwowym i organizacjom społecznym, zasady i tryb wydawania decyzji o wygaśnięciu prawa użytkowania oraz zasady rozliczania się z jednostkami państwowymi i organizacjami społecznymi w razie wygaśnięcia użytkowania i w razie potrzeby zapewnienia im użytkowania innego terenu państwowego.

Rozdział 3.

Ustanawianie wieczystego użytkowania terenów państwowych.

Art. 12. 1. Wieczyste użytkowanie może być ustanowione tylko na terenie państwowym.

2. Ustanowienie wieczystego użytkowania terenu zabudowanego następuje jednocześnie z zawarciem umowy sprzedaży budynków, do których mają zastosowanie przepisy o sprzedaży przez Państwo domów mieszkalnych i działek budowlanych. Warunki korzystania z innych budynków i urządzeń określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

3. Ustanowienie wieczystego użytkowania może nastąpić na rzecz jednej lub kilku osób.

4. Prawo wieczystego użytkowania podlega wpisowi do księgi wieczystej.

Art. 13. 1. Ustanowienie wieczystego użytkowania terenu państwowego następuje na 99 lat z możliwością przedłużenia na dalszy okres. W wyjątkowych przypadkach, gdy cel gospodarczy wieczystego użytkowania nie wymaga ustanowienia go na 99 lat, może ono nastąpić na okres krótszy nie niż jednak lat 40:

2. Odmowa przedłużenia prawa wieczystego użytkowania na dalszy okres do 99 lat, nie, niż lat 40, dopuszczalna jest tylko ze względu na ważny interes publiczny.

3. Do ustanowienia wieczystego użytkowania terenu stanowiącego gospodarstwo rolne mają zastosowanie przepisy o normach obszarowych i kwalifikacjach rolniczych nabywcy gruntu.

Art. 14. 1. Ustanowienie i przedłużenie prawa wieczystego użytkowania następuje w drodze umowy zawartej w formie aktu notarialnego, który stanowi podstawę wpisu do księgi wieczystej.

2. Przeniesienie przez wieczystego użytkownika w drodze umowy prawa wieczystego użytkowania wymaga formy aktu notarialnego oraz wpisu do księgi wieczystej.

3. Minister Sprawiedliwości unormuje w drodze rozporządzenia sprawę zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych dla nieruchomości oddanych w wieczyste użytkowanie.

Art. 15. 1. Prawo wieczystego użytkowania może być obciążone hipoteką lub innym ograniczonym prawem rzeczowym.

2. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Gospodarki Komunalnej unormuje w drodze rozporządzenia sprawę egzekucji z prawa wieczystego użytkowania.

Art. 16. Wieczysty użytkownik obowiązany jest przez czas trwania wieczystego użytkowania uiszczać opłatę roczną.

Art. 17. 1. Sposób korzystania z terenu przez wieczystego użytkownika powinien być określony i ujawniony w księdze wieczystej.

2. Jeżeli oddanie terenu w wieczyste użytkowanie następuje celem wzniesienia na nim budynków lub urządzeń, umowa powinna określać:

- 1) termin rozpoczęcia i zakończenia robót,
- 2) rodzaj budynków lub urządzeń oraz obowiązek utrzymania ich w należyтым stanie,
- 3) warunki i termin odbudowy w razie zniszczenia albo rozbiórki budynków lub innych urządzeń w okresie trwania wieczystego użytkowania,
- 4) wynagrodzenie, jakie przysługuje wieczystemu użytkownikowi za budynki i inne urządzenia istniejące na terenie w dniu wygaśnięcia wieczystego użytkowania.

Art. 18. 1. Umowę wieczystego użytkowania zawiera na podstawie decyzji organu gospodarki komunalnej i mieszkaniowej prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej przedstawiciel tego organu.

2. Decyzja wymieniona w ust. 1 powinna w szczególności określać osobę wieczystego użytkownika oraz przedmiot i warunki wieczystego użytkowania.

3. Jeżeli teren mający stanowić przedmiot wieczystego użytkowania pozostaje w zarządzie organu prezydium rady narodowej miasta nie stanowiącego powiatu lub osiedla, wydanie decyzji, o której mowa w ust. 1, następuje po zasięgnięciu opinii organu do spraw gospodarki komunalnej i mieszkaniowej prezydium zainteresowanej rady narodowej.

4. Ustanowienie wieczystego użytkowania lub wydzierżawienie (art. 8) na rzecz osoby prawnej, nie będącej jednostką państwową lub organizacją społeczną, wymaga zgody prezydium wojewódzkiej (miasta wyłączonego z województwa) rady narodowej.

Art. 19. 1. Prawo wieczystego użytkowania wygasa z upływem okresu ustalonego w umowie albo przez rozwiązanie umowy przed upływem tego okresu.

2. Prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej może rozwiązać umowę i zarządzić odebranie terenu:

- 1) w razie użytkowania terenu oddanego w wieczyste użytkowanie w sposób wyraźnie niezgodny z jego przeznaczeniem określonym w umowie,
- 2) w razie niewzniesienia budowli wbrew obowiązkom określonym w umowie.

Przepis art. 18 ust. 3 ma odpowiednie zastosowanie.

3. Wieczystemu użytkownikowi służy prawo odwołania się od decyzji prezydium określonej w ust. 2 do prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa).

4. Prawo wieczystego użytkowania może być wyłączone. Zasady odszkodowania w tych przypadkach określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia. W przypadkach wymienionych w art. 23 ust. 3 wydaje się jedynie orzeczenie o ustaleniu odszkodowania.

Art. 20. Z wygaśnięciem prawa wieczystego użytkowania wygasają ustanowione na nim obciążenia.

Art. 21. W przypadku wygaśnięcia prawa wieczystego użytkowania wieczystemu użytkownikowi należy się ustalone w umowie wynagrodzenie za wzniesione przez niego budynki i inne urządzenia istniejące w dniu zwrotu nieruchomości. W braku umownego ustalenia tego wynagrodzenia wieczystemu użytkownikowi należy się wynagrodzenie w wysokości jednej czwartej części wartości budynków i innych urządzeń istniejących na terenie w dniu wygaśnięcia wieczystego użytkowania. Za budynki lub urządzenia wzniesione wbrew postanowieniom umowy wynagrodzenie nie przysługuje; wieczysty użytkownik obowiązany jest na żądanie odłączyć je od gruntu i zabrać, przywracając teren do pierwotnego stanu.

Art. 22. 1. Wierzycielom wieczystego użytkownika, którzy utracili hipoteki wskutek wygaśnięcia wieczystego użytkowania, służy ustawowe prawo zastawu na roszczeniach wieczystego użytkownika określonych w art. 21; pierwszeństwo praw zastawu oznacza się według pierwszeństwa, jakie służyło wygasłym hipotekom.

2. Roszczeń o wynagrodzenie szkód wynikłych z niewłaściwego korzystania z terenu (art. 19 ust. 2) i roszczeń wieczystego użytkownika, wynikających z art. 21, nie można dochodzić po upływie 3 lat od zwrotu nieruchomości.

Rozdział 4.

Obszary urbanizacyjne.

Art. 23. 1. Obszar miast, dzielnic miejskich lub ich części, na którym zgodnie z zatwierdzonym planem zagospodarowania przestrzennego ma być przeprowadzona skoncentrowana działalność inwestycyjna, może być uznany w drodze rozporządzenia Rady Ministrów na wniosek wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) za obszar urbanizacyjny.

2. Na obszarze urbanizacyjnym przechodzą na własność Państwa z mocy samego prawa, bez odszkodowania i w stanie wolnym od obciążeń, nieruchomości stanowiące własność osób fizycznych oraz osób prawnych nie będących jednostkami gospodarki uspołecznionej.

3. Właścicielom domów jednorodzinnych, lokali w małych domach mieszkalnych, budynków przeznaczonych na warsztaty rzemieślnicze, a w miejscowościach uzdrowiskowych i letniskowych również budynków przeznaczonych na prowadzenie małych pensjonatów, właścicielom jedynych działek pod budowę domu jednorodzinnego oraz właścicielom gospodarstw rolnych, sądowniczych i warzywniczych zostaną tereny oddane w wieczyste użytkowanie. Jeżeli oddanie w wieczyste użytkowanie byłoby niezgodne z planami zagospodarowania przestrzennego albo jeżeli niezgodność ta okaże się w okresie trwania wieczystego użytkowania, będzie właścicielom przyznane odszkodowanie na podstawie przepisów o wywłaszczeniu nieruchomości.

4. Wieczysty użytkownik wymieniony w ust. 3 zwolniony jest od ponoszenia opłat związanych z wieczystym użytkowaniem terenu i zachowuje własność znajdujących się na terenie budynków.

5. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia objąć przepisami ust. 3 i 4 również właścicieli innych nieruchomości niż wymienione w ust. 3 oraz szczegółowo unormować tryb postępowania w sprawach wymienionych w ust. 2 i 3.

Rozdział 5.

Opłaty.

Art. 24. 1. Wysokość opłaty rocznej za teren państwowy oddany w użytkowanie lub w wieczyste użytkowanie określa cennik ustalony przez prezydium powiatowej rady narodowej (rady narodowej miasta stanowiącego powiat lub wyłączonego z województwa).

2. Przy ustalaniu stawek cennika należy brać pod uwagę położenie gruntu (centrum miasta, przedmieście) i jego uzbrojenie.

3. Rada Ministrów wyda wytyczne dla ustalenia wysokości opłat na terenie całego kraju lub poszczególnych regionów.

Art. 25. W razie zmian cennika w okresie trwania użytkowania lub wieczystego użytkowania, wynikających ze zmiany wytycznych wymienionych w art. 24 ust. 3, wysokość opłaty rocznej ulega odpowiedniej zmianie począwszy od dnia pierwszego stycznia roku następującego po wprowadzeniu zmiany cennika.

Art. 26. 1. Wysokość opłat ustalona w cenniku może w uzasadnionych przypadkach być obniżona ze względu na interes społeczny.

2. Poza przypadkami określonymi w art. 25 wysokość opłat rocznych lub stawek czynszu dzierżawnego może w czasie trwania użytkowania, wieczystego użytkowania lub dzierżawy ulegać podwyższeniu w miarę ulepszania użytkowania terenu wskutek wybudowania przez Państwo dróg do-

jazdowych, kanalizacji, wodociągów, doprowadzenia elektryczności, gazu, komunikacji i innych urządzeń komunalnych oraz w przypadku, gdy zaszły warunki uzasadniające zastosowanie innej stawki cennika (np. zmiana osiedla na miasto).

3. Podwyższoną opłatę uiszcza się w przypadkach wymienionych w ust. 2 od dnia pierwszego stycznia roku następującego po powstaniu warunków uzasadniających podwyżkę opłat.

Art. 27. 1. Pobieranie podwyższonych opłat wymienionych w art. 26 ust. 2 nie wyklucza pobierania jednorazowych opłat za przyłączenie do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej, elektrycznej itp.

2. Udział jednostek państwowych w ponoszeniu kosztów budowy urządzeń komunalnych określa Rada Ministrów.

Art. 28. 1. Osoby fizyczne i prawne, będące właścicielami terenów określonych w art. 1 ust. 1 pkt 1, są obowiązane pokrywać koszty pierwszego urządzenia ulic i placów komunikacyjnych oraz część kosztów innych urządzeń komunalnych (wodociągowych, kanalizacyjnych, gazowych, elektrycznych) odpowiadającą wzrostowi wartości ich nieruchomości powstałemu wskutek wybudowania tych urządzeń; koszty budowy ulic i placów oraz innych urządzeń komunalnych mogą być pobierane w formie opłat rocznych.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady, wysokość i sposób pokrywania kosztów wymienionych w ust. 1.

Art. 29. Opłaty określone w niniejszym rozdziale oraz inne opłaty związane z gospodarką terenami państwowymi, jak czynsze z umów dzierżawy, będą odprowadzane na rzecz funduszy mieszkaniowych.

Rozdział 6.

Prawo pierwokupu.

Art. 30. Prezydium miejskiej rady narodowej służy prawo pierwokupu w przypadku sprzedaży nieruchomości, nie stanowiących własności Państwa, położonych na terenach określonych w art. 1 ust. 1 pkt 1. W miastach nie stanowiących powiatu i w osiedlach prawo to wykonuje prezydium powiatowej rady narodowej po wysłuchaniu opinii prezydium właściwej rady narodowej miasta lub osiedla.

Art. 31. Właściciel nieruchomości określonej w art. 30 może sprzedać ją osobie trzeciej tylko pod warunkiem, że prezydium rady narodowej, któremu służy prawo pierwokupu, prawa tego nie wykona.

Art. 32. 1. Prawo pierwokupu może być wykonane w ciągu trzech miesięcy od dnia otrzymania przez prezydium właściwej miejskiej (powiatowej) rady narodowej zawiadomienia o treści umowy sprzedaży nieruchomości zawartej z osobą trzecią.

2. Obowiązek zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, ciąży na sprzedawcy oraz na notariuszu, który sporządził umowę sprzedaży.

3. W przypadkach, gdy prezydium rady narodowej nie zamierza korzystać z prawa pierwokupu, zobowiązane jest w terminie 1 miesiąca od otrzymania zawiadomienia wymienionego w ust. 1 zwrócić się do prezydium wojewódzkiej rady narodowej o wyrażenie zgody na nieskorzystanie z tego prawa.

Art. 33. Prawo pierwokupu przewidziane w art. 30 nie ma zastosowania w przypadkach:

- 1) gdy sprzedaż następuje na rzecz osób uprawnionych do dziedziczenia ustawowego po osobie dokonywającej sprzedaży albo
- 2) gdy przedmiotem sprzedaży jest gospodarstwo rolne (ogrodnicze, sadownicze, leśne lub rybne) położone na

terenach przeznaczonych według planów zagospodarowania przestrzennego do użytkowania rolniczego, a sprzedaż następuje na rzecz osób posiadających kwalifikacje rolnicze wymagane przy nabywaniu państwowych nieruchomości rolnych.

Art. 34. W przypadkach wykonania prawa pierwokupu cenę kupna wypłaca się w terminie i w ratach przewidzianych dla wypłaty ceny kupna za nieruchomość nabytą w trybie art. 6 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. z 1961 r. Nr 18, poz. 94).

Art. 35. Rada Ministrów ustalać będzie wytyczne określające, w jakich warunkach prezydium rad narodowych korzystać powinny z prawa pierwokupu przewidzianego w niniejszym rozdziale.

Art. 36. W przypadkach darowizn lub zamiany nieruchomości określonej w art. 30 prezydium rady narodowej służy prawo wykupu tej nieruchomości przy odpowiednim zastosowaniu przepisów art. 30—35.

Art. 37. 1. Prezydium wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) zobowiązane są na podstawie wytycznych Rady Ministrów do ustalania maksymalnych cen obrotu gruntów, położonych na obszarach określonych w art. 1 ust. 1, stanowiących własność osób fizycznych lub prawnych, nie będących jednostkami państwowymi, oraz zasad ustalania maksymalnych cen obrotu budynków i innych urządzeń znajdujących się na tych gruntach.

2. Do czasu ustalenia maksymalnych cen prawo pierwokupu wykonuje się według ceny odpowiadającej wysokości odszkodowania za nieruchomość wywłaszczoną.

3. Przepis ust. 2 stosuje się również w przypadkach wykupu w razie darowizny lub zamiany (art. 36).

4. W przypadkach, gdy umówiona cena sprzedaży jest niższa, niż cena obliczona według ust. 1, nabycie nieruchomości w wykonaniu prawa pierwokupu następuje za cenę ustaloną w umowie.

Rozdział 7.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 38. Tereny stanowiące własność Państwa, będące do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy w użytkowaniu lub zarządzie jednostek państwowych, przechodzą w użytkowanie tych jednostek.

Art. 39. 1. Nieruchomości, które przed dniem 9 maja 1945 r. stanowiły własność niemieckich lub gdańskich osób prawnych prawa publicznego, a na podstawie dotychczasowych przepisów prawnych nie przeszły na własność polskich osób prawnych, stanowią własność Państwa.

2. Rada Ministrów może w drodze uchwały wydzielić poszczególne nieruchomości spośród wymienionych w ust. 1 i przekazać je osobom prawnym na własność lub w wieczyste użytkowanie. Przepis niniejszy nie narusza przepisów o sprzedaży przez Państwo domów mieszkalnych i działek budowlanych oraz państwowych nieruchomości rolnych.

3. Nieruchomości stanowiące zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. b) dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz. U. Nr 13, poz. 87 z późniejszymi zmianami) własność osób, którym wobec uzyskania przez nie stwierdzenia narodowości polskiej służyło obywatelstwo polskie, przechodzą z samego prawa na własność Państwa, jeżeli osoby te w związku z wyjazdem z kraju utraciły lub utracą obywatelstwo polskie.

4. Gospodarka nieruchomościami wymienionymi w ust. 1 i 3 należy do właściwych organów prezydów rad narodowych.

5. Tytuł własności Państwa do nieruchomości wymienionych w ust. 1 i 3 podlega wpisowi do księgi wieczystej na wniosek organów prezydów powiatowych (miejskich, dzielnicowych) rad narodowych do spraw gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, w odniesieniu zaś do nieruchomości rolnych — organów do spraw rolnictwa.

6. Przepisy ust. 1—5 stosuje się również do nieruchomości położonych w gromadach.

Art. 40. 1. Ilekroć dotychczasowe przepisy przewidują zbywanie gruntów państwowych na własność czasową, rozumieć przez to należy oddawanie w wieczyste użytkowanie w trybie określonym w niniejszej ustawie.

2. Osoby, którym na podstawie art. 10 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz. U. z 1961 r. Nr 18, poz. 94) przysługuje prawo do otrzymania działki zamiennej, otrzymują taką działkę, o ile jest ona położona w granicach administracyjnych miast i osiedli (art. 1 ust. 1 pkt 1), w wieczyste użytkowanie, z tym że nie uiszczają opłat z tytułu wieczystego użytkowania, w przypadkach jednak określonych w art. 26 ust. 2 opłacając różnicę pomiędzy stawką obowiązującą po ulepszeniu a stawką obowiązującą przed ulepszeniem.

Art. 41. Istniejące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy prawa własności czasowej, prawa zabudowy, prawa wieloletniej dzierżawy lub użytkowania gruntu jako prawa wieczystego albo zarząd i użytkowanie gruntu (nieruchomości) ustanowione na rzecz innych jednostek niż państwowe, staną się prawem użytkowania lub prawem wieczystego użytkowania w rozumieniu niniejszej ustawy w przypadkach i na warunkach, które określi Minister Gospodarki Komunalnej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia. Dotyczy to w szczególności praw ustanowionych na podstawie:

- 1) dekretu z dnia 6 grudnia 1946 r. o przekazywaniu przez Państwo mienia nierolniczego na obszarze Ziemi Odzyskanych i b. Wolnego Miasta Gdańska (Dz. U. Nr 71, poz. 389),
- 2) dekretu z dnia 10 grudnia 1952 r. o odstępowaniu przez Państwo nieruchomego mienia nierolniczego na cele mieszkaniowe oraz na cele budownictwa indywidualnych domów jednorodzinnych (Dz. U. Nr 49, poz. 326),
- 3) ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o sprzedaży przez Państwo domów mieszkalnych i działek budowlanych (Dz. U. Nr 31, poz. 132),
- 4) dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz. U. Nr 50, poz. 279),
- 5) dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz. U. z 1952 r. Nr 4, poz. 31).

Art. 42. 1. Grunty budowlane oraz inne nieruchomości nierolnicze na terenie gromad, stanowiące własność Państwa, nie podpadające pod przepisy art. 1 ust. 1 pkt 2, mogą być odstępowane osobom prawnym nie będącym jednostkami państwowymi lub organizacjami społecznymi w wieczyste użytkowanie.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 przepisy art. 18 i 19 mają odpowiednie zastosowanie.

Art. 43. W przypadkach określonych w art. 73 § 2 prawa rzeczowego posiadacz nieruchomości stanowiącej własność Państwa nie może żądać przeniesienia własności tej nieruchomości, lecz oddania jej w wieczyste użytkowanie.

Art. 44. Przepisy wydane lub utrzymane w mocy na podstawie art. 57 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz. U. z 1961 r. Nr 18, poz. 94) oraz na podstawie art. 81 ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych (Dz. U. Nr 5, poz. 16) nie mają zastosowania do terenów państwowych określonych w art. 1 ust. 1 — z wyłączeniem przypadków wymienionych w art. 10 ust. 4.

Art. 45. 1. Przepisów niniejszej ustawy nie stosuje się:

- 1) do państwowych gruntów, które znajdują się pod uprawą leśną albo w planie zagospodarowania przestrzennego przeznaczone są pod tę uprawę,
- 2) do mienia gromadzkiego położonego poza granicami miast i osiedli.

Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady stosowania przepisów niniejszej ustawy do mienia gromadzkiego położonego na terenie miast i osiedli.

2. Przepisów niniejszej ustawy dotyczących terenów państwowych nie stosuje się do gruntów, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zostały oddane w posiadanie osobom trzecim na podstawie dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13), dekretu z dnia 6 września 1946 r. o ustroju rolnym i osadnictwie na obszarach Ziemi Odzyskanych i b. Wolnego Miasta Gdańska (Dz. U. z 1946 r. Nr 49, poz. 279 i z 1947 r. Nr 66, poz. 410), dekretu z dnia 18 kwietnia 1955 r. o uwłaszczeniu i o uregulowaniu innych spraw, związanych z reformą rolną i osadnictwem rolnym (Dz. U. z 1959 r. Nr 14, poz. 78), oraz na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych oraz uporządkowaniu niektórych spraw, związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i osadnictwa rolnego (Dz. U. Nr 17, poz. 71), i nadal są w posiadaniu tych osób lub ich prawonabywców, chociażby osoby te nie nabyły jeszcze prawa własności.

Art. 46. 1. Traci moc dział IV (art. 100—112) dekretu z dnia 11 października 1946 r. — Prawo rzeczowe (Dz. U. Nr 57, poz. 319).

2. W ustawie z dnia 22 maja 1958 r. o terenach dla budownictwa domów jednorodzinnych w miastach i osiedlach (Dz. U. z 1958 r. Nr 31, poz. 138 oraz z 1961 r. Nr 7, poz. 47) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 ust. 2 skreśla się wyrazy „na koszt Państwa”,
- 2) skreśla się art. 25 i 26.

Art. 47. W ustawie z dnia 6 czerwca 1958 r. o ściąganiu należności Państwa z tytułu najmu lokali (Dz. U. Nr 35, poz. 156) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) tytuł ustawy otrzymuje brzmienie: „Ustawa z dnia 6 czerwca 1958 r. o ściąganiu czynszów najmu i innych należności Państwa związanych z korzystaniem z terenów i budynków państwowych”;
- 2) dodaje się art. 1a w brzmieniu: „Art. 1a. Należnościami Państwa podlegającymi przymusowemu ściąganiu od dłużników określonych w art. 1 wraz z odsetkami za zwłokę i kosztami egzekucyjnymi, w trybie egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych są również należności z tytułu:
  - 1) opłat za korzystanie z terenu oddanego w użytkowanie lub w wieczyste użytkowanie,
  - 2) czynszu dzierżawnego od terenów stanowiących własność Państwa,
  - 3) wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z terenów, budynków lub lokali — do wysokości czynszu należnego od tych obiektów. Za należności Państwa z tytułu tego wynagrodzenia odpowiadają solidarnie wszystkie osoby i instytucje faktycznie korzystające z danego obiektu.”;

3) dodaje się w art. 6 ust. 2 w brzmieniu:

„2. Sprawy procesowe i egzekucyjne wszczęte po dniu 6 czerwca 1958 r. o należności, o których mowa w art. 1a, a będące jeszcze w toku, będą prowadzone według przepisów niniejszej ustawy.”;

4) dotychczasowa treść art. 6 staje się ust. 1.

Art. 48. W rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o własności lokali (Dz. U. Nr 94, poz. 848 z późniejszymi zmianami) przepisy dotyczące współwłasności nieruchomości, z której wydzielona została odrębna własność lokali, stosuje się odpowiednio do wieczystego użytkowania tej nieruchomości.

Art. 49. W ustawie z dnia 30 grudnia 1950 r. — Przepisy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 1961 r. Nr 10, poz. 57) dotychczasową treść art. 72 oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Gospodarki Komunalnej określi wysokość opłat od wniosku o wpis prawa wieczystego użytkowania.”

Art. 50. Ustawa wchodzi w życie z upływem 3 miesięcy od dnia ogłoszenia z wyjątkiem art. 7, 23, 39, 43 i 47, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *A. Zawadzki*
Sekretarz Rady Państwa: *J. Horodecki*